

ŠIAULIŲ MIESTO SAVIVALDYBĖS ŠVIETIMO ĮSTAIGŲ VADOVAMS SKIRTŲ MENTORIŲ ATRANKOS IR VEIKLOS TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šiaulių miesto savivaldybės švietimo įstaigų vadovams skirtų mentorių atrankos ir veiklos tvarkos aprašas (toliau *Aprašas*) reglamentuoja Šiaulių miesto švietimo įstaigų vadovų mentorių (toliau – *mentorius*) atranką ir veiklą bei mentoriaus, skirtą naujai pradėjusiam dirbti ar sunkumus patiriančiam švietimo įstaigos vadovui, veiklos principus, sąveiką su konsultuojamu švietimo įstaigos vadovu (toliau – *vadovas*) ir trumpalaikės mentorystės (iki 6 mėn.) organizavimo procesus.

2. Mentorių atranką, mentorystės procesų koordinavimą ir organizavimą, vadovų, kuriems reikalinga mentorystė sąrašus įgaliotas atlikti Šiaulių miesto savivaldybės švietimo centras (toliau *Centras*).

3. Aprašas parengtas remiantis Lyderystės ir vadovavimo švietimo įstaigose stiprinimo gairėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2020 m. lapkričio 23 įsakymu Nr. V-1817 ir Švietimo įstaigų vadovų rezervo reglamentu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2020 m. lapkričio 27 įsakymu Nr. V-1858.

4. Apraše įvardijamas trumpalaikės mentorystės procesas (iki 6 mėn.) suvokiamas kaip kvalifikacijos tobulinimo forma: profesinio ir asmeninio vadovo tobulėjimo skatinimas, jo ir mentoriaus bendradarbiavimas, paremtas iš anksto numatytu planu su specifiniu aptartu turiniu, skirtu padėti naujai pradėjusiems dirbti ar sunkumus patiriantiems vadovams priimti teisingus sprendimus ir įveikti kylančius iššūkius švietimo įstaigos valdymo procese.

5. Trumpalaikė mentorystė (iki 6 mėn. trukmės) gali būti skiriama, kai į pareigas paskiriamas naujas vadovas, kai švietimo įstaigos vadovas susiduria su tam tikrais profesiniais sunkumais ar iššūkiais, siekiant lengviau išspręsti susidariusias problemas ar po kasmetinio veiklos vertinimo.

II. MENTORYSTĖS PROCESO PRINCIPAI, DALYVIAI, PROCESAI IR ŠALIŲ ĮSIPAREIGOJIMAI

6. Mentorius ir vadovo sąveika paremta nuolatine veiklos refleksija ir šiais mentorystės principais:

- 6.1. *profesionalumo* – mentorius ir vadovas yra savo srities profesionalai, kurie mentorystės procese dalykiškai bendrauja profesinės veiklos klausimais;
- 6.2. *atvirumo* – mentorius ir vadovas bendrauja atvirai, nebijo kelti klausimų, aiškintis problemų, ieškoti jų sprendimo būdų;
- 6.3. *konfidencialumo* – mentorystės procese gauta informacija yra konfidenciali, ji negali būti perduota jokiai trečiajai šaliai, išskyrus tuos atvejus, kai pateikiama nuasmeninta ir apibendrinta;
- 6.4. *partnerystės* – bendraujama lygiateisiškai, geranoriškai ir pagarbiai, mentorius didina vadovo pasitikėjimą savimi ir priimamais sprendimais demonstruodamas paramą žodžiais ir veiksmais;
- 6.5. *atskaitomybės* – mentorius reflektuoja įvykdytas veiklas ir vadovo veiklos bei kompetencijų pokytį nuo mentorystės pradžios, vadovas – reflektuoja patobulintas kompetencijas, įgytą profesinę patirtį, abu kartu – modeliuoja tobulintinas veiklos ir kompetencijų sritis.

7. Mentorius, dalyvaudamas mentorystės procese, vykdo šias *veiklas*: pataria ir konsultuoja vadovą (aptaria su vadovu veiklos tikslus, kompetencijų tobulinimo sritis ir strategijas, išklauso, analizuoja, skatina vadovą reflektuoti ir pan.), padeda atrasti ir spręsti problemas (nustato pagalbos poreikį, užmezga asmeninius ryšius, teikia grįžtamąjį ryšį ir pan.), tarpininkauja (padeda vadovui tapti švietimo įstaigos lyderiu, mokytis iš kolegų, užmegzti profesinius ryšius bendruomenėje ir pan.), vertina vadovo pažangą (skatina vadovą įsivertinti, įvertina vadovo pažangą, teikia grįžtamąjį ryšį ir pan.).
8. *Mentorius*, vykdydamas savo veiklą, *įsipareigoja*:
 - 8.1. dalyvauti profesinio tobulėjimo veiklose;
 - 8.2. dalintis savo įgytomis žiniomis su vadovais ir kitais mentoriais;
 - 8.3. būti empatiškas, klausytis vadovo, padėti jam atpažinti problemas, keliant tikslingus klausimus;
 - 8.4. konsultuoti vadovą, ieškant alternatyvių problemų sprendimo būdų ir pateikiant sėkmingus veiklos pavyzdžius;
 - 8.5. inicijuoti ir motyvuoti vadovą susidaryti realistinį ir konkretų veiklų planą;
 - 8.6. esant poreikiui, tarpininkauti ieškant pagalbos iš trečiųjų asmenų;
 - 8.7. skatinti vadovo atsakomybę imantis situacijų kontrolės;
 - 8.8. konstruktyviai išsakyti kritiką ir laikytis konfidencialumo;
 - 8.9. reflektuoti savo veiklą ir vadovo veiklos pokytį.
9. *Vadovas*, dalyvaudamas mentorystės procese ir mokymasis, *įsipareigoja*:
 - 9.1. atvirai komunikuoti su mentoriumi apie išskylančias profesines problemas;
 - 9.2. stengtis problemas apibrėžti realiomis sąlygomis, kurios padėtų konkrečiai veikti;
 - 9.3. reaguoti į konstruktyvią mentoriaus kritiką, lanksčiai ieškoti sąlyčio taškų;
 - 9.4. išsakyti mentoriui pageidavimus papildomai komunikacijai, kuri galbūt nebuvo numatyta sudarytame plane; imtis atsakomybės už savo veiksmus;
 - 9.5. laikytis konfidencialumo ir užtikrinti asmeninių duomenų saugumą;
 - 9.6. reflektuoti savo veiklą ir pokytį, įvykusį per mentorystės laiką.

III. MENTORIŲ ATRANKA

10. Mentoriumi tampama praėjus atranką ir įvykdžius *Švietimo įstaigų mentorių rengimo* kvalifikacijos tobulinimo programos reikalavimus.
11. Apie mentorių atranką Centras informuoja Šiaulių miesto švietimo įstaigas, nurodant mentoriams keliamus bendruosius ir specialiuosius reikalavimus; informaciją, kokie, kada ir kur priimami pretendentų tapti mentoriais dokumentai; telefonų numeriai ir elektroninio pašto adresai, kuriais galima kreiptis dėl informacijos apie mentorių atranką; kita papildoma informacija.
12. Asmuo, pageidaujantis tapti mentoriumi, turi atitikti bendruosius ir specialiuosius reikalavimus.
13. Bendrieji reikalavimai:
 - 13.1. atitikti kvalifikacinius reikalavimus, nustatytus Kvalifikacinių reikalavimų valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovams aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2011 m. liepos 1 d. įsakymu Nr. V-1194 „Dėl Kvalifikacinių reikalavimų valstybinių ir savivaldybių švietimo įstaigų (išskyrus aukštąsias mokyklas) vadovams aprašo patvirtinimo“, 4 punkte;
 - 13.2. turėti ne mažesnę kaip 5 metų vadovavimo švietimo įstaigai patirtį ir ta patirtis turi būti įgyta ne anksčiau kaip prieš 5 metus;
 - 13.3. turėti skaitmeninio raštingumo kompetenciją ir gebėti dirbti *Microsoft Office* programiniu paketu.
14. Specialieji reikalavimai:

- 14.1. išmanyti švietimo įstaigos vadovo veiklą ir švietimą reglamentuojančius teisės aktus;
 - 14.2. būti motyvuotam dalytis asmenine bei profesine patirtimi, užsiimti mentorystės veikla;
 - 14.3. mokėti apibendrinti, sisteminti, analizuoti informaciją, formuluoti išvadas ir sklandžiai dėstyti mintis žodžiu ir raštu;
 - 14.4. gebėti bendrauti ir bendradarbiauti, būti empatiškam ir pasitikėti kitais asmenimis;
 - 14.5. gebėti veiksmingai organizuoti savo darbą;
 - 14.6. gebėti priimti objektyvius, veiksmingus ir greitus sprendimus.
15. Pretendentas tapti mentoriumi institucijai nurodytu elektroniniu paštu pateikia motyvuotą prašymą, savo gyvenimo aprašymą, institucijos vadovo nustatytos formos deklaraciją apie nepriekaištingą reputaciją.
16. Mentorijų atranką vykdo Centro direktoriaus sudaryta komisija. Atrinktų mentorijų sąrašą tvirtina Centro direktorius. Sąrašas skelbiamas Centro interneto svetainėje.

IV. MENTORYSTĖS ORGANIZAVIMO PROCESAS

17. Už švietimo įstaigų vadovų mentorystės organizavimą ir koordinavimą atsakingas Centras.
18. Organizuojant ir koordinuojant švietimo įstaigų vadovų trumpalaikės mentorystės procesus

Centras:

- 18.1. vykdo mentorijų atranką ir paskiria atsakingą Centro darbuotoją, skelbia atrinktų mentorijų sąrašą, organizuoja jų kompetencijų tobulinimą;
- 18.2. paskiria mentorystės proceso mentorijų vadovui ir rūpinasi trumpalaikės mentorystės proceso sutarties sudarymu su konkrečiu pokyčio tikslu, dėl kurio susitaria visos sutarties šalys;
- 18.3. bendradarbiauja su Šiaulių miesto savivaldybės švietimo skyriumi sprendžiant būtinus klausimus, susijusius su mentoryste ir mentorijų veiklos vertinimą;
- 18.4. renka duomenis apie Šiaulių miesto švietimo įstaigų vadovus, kuriems reikalinga trumpalaikė mentorystė bei formuoja tokių vadovų sąrašus;
- 18.5. esant poreikiui, konsultuojasi su kitomis institucijomis mentorystės klausimais, pasitelkia kitus specialistus;
- 18.6. organizuoja periodines supervizijas mentoriams kylantiems iššūkiams aptarti ir spręsti.

19. *Mentorystės procesą sudaro šie etapai:*

- 19.1. *Mentoriaus paskyrimas vadovui ir mentorystės sutarties sudarymo etapas.* Šiame etape sudaroma sutartis dėl mentorystės proceso, rezultatų, vaidmenų, išteklių, komunikacijos ir konfidencialumo tarp mentoriaus, vadovo ir Centro; apibrėžiama problema, suderinami mentoriaus ir vadovo tikslai ir lūkesčiai;
- 19.2. *Situacijos analizės (tyrimo) ir sprendimų paieškos etapas.* Šiame etape mentorius kartu su vadovu renka duomenis apie konkrečią švietimo įstaigos situaciją, panaudodamas tinkamus socialinio tyrimo metodus. Kartu su vadovu apibrėžiami švietimo įstaigos iššūkiai, aptariami veiksmingi sprendimo variantai;
- 19.3. *Veiklos planavimo etapas.* Šiame etape vadovas pasirenka kilusio iššūkio/iššūkių sprendimą/sprendimus ir planuoja veiklas, tiksliai numatydamas pokyčių žingsnius, priemones, dalyvius, išteklius, terminus, rizikas ir jų valdymo priemones. Sudarant šį planą konsultuojamasi su mentoriumi;
- 19.4. *Plano įgyvendinimo etapas.* Šiame etape vyksta konsultacijos, aptarimai, organizuojami vizitai, susitikimai, įgyvendinamas sutartas veiksmų planas, aktyviai dalyvaujant mentoriumi ir vadovui;
- 19.5. *Refleksijos etapas.* Šiame etape periodiškai iš anksto sutartu metu vyksta įgyvendinimo pokyčio rezultatų aptarimas ir vertinimas, numatomi papildymai ir pakeitimai. Mentorius ir

vadovas įsivertina pokytį ir pasiekimus. Parengiama mentorystės ataskaita, kurioje atsispindi tiek mentoriaus, tiek vadovo veikla ir įžvalgos, aptariant rezultatus įtraukiamas ir mentorystės koordinatorius.

20. Mentoriaus vizitų skaičius į vadovo mokyklą ir atvirkščiai bei kitas pagalbos teikimas aptariamas sutartyje ir priklauso nuo mentorystei skirto laiko.

V. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

21. Mentorystės procesams organizuoti ir vykdyti, mentorių kompetencijų tobulinimo mokymams gali būti naudojamos Europos Sąjungos struktūrinių fondų, valstybės ir savivaldybių biudžeto ir kitų šaltinių lėšos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

22. Centras konsultuoja ir informuoja dalyvius neatlygintinai.

23. Aprašas gali būti keičiamas ir papildomas atskiru Švietimo centro direktoriaus įsakymu.

24. Aprašas skelbiamas Švietimo centro interneto svetainėje.
